

שתי פנים נשיות

סיפרו של ד"ר סטריינג'לוב הישראלי * השיר של הצבר החוזר
 מהמילחמה והרוצה לנשק מזוזה * אופנת מרסל פרוסט * כיצד
 זכה ח. ל. בורחס להינצל מאות'קין * אנטישמי ב. מעריב"

חורחה בורחס

מרסל פרוסט

יאיר רוזנבלום

יחזקאל דרור

בין ישראל לערב, כאשר שני הצדדים מושמדים, אך מערכות הטילים המטוסים וההפצצה ממשכים להשמיר את מה שכבר השמיד. העובדה האיש זה — שהטירוף-המדעי ניבט בספרו ובהופעתו בטלוויזיה — הוא היועץ של שר-הביטחון שימעון פרס, יתכן ויש בה ללמד על מידת-הטירוף של מדינת-ישראל.

תגלית מרנינה

כאשר עיני העיפה מטיילת בשבתות על פני המוספים הסיפוריים למיניהם, הורעים להג אנונימי למינהו, המזמר פה ושם בשורות מנוקדות הקרויות שירה, לפתע נוגה אור גדול.

אינני מסוגל, אני מודה, להחמיץ אפילו רשימה אחת של הגב' יהודית אוריין בן-הרצל. בימים אלה של בילבול-עשתונות מתיירני, כאשר אפילו השמרן הקרתני ביותר אינו מעז להציג עצמו כפי שהוא מפחד ההמון המתירני, כמה מרענן לראות אדם המפגין באומץ, בשער-בתרבים, אותה שמרנות קרתנית שקימעט ואולה מן השוק!

אותה שמרנות קלאסית, פוריטנית, שדורות של אמנים ניסו להדהים אותה עד שנעלמה, הנה היא כאן שוב. מה שאני אוהב אצלה במיוחד, זה כאשר היא מודה שסופר כמו בורחס, למשל, נשגב מביתה. את זה היא עושה בהתמדה ראויה לשמה, כאשר אינה עסוקה בדבר שבשב הצנוורה, באומץ-לב קרתני נוגע ללב, מי עוד, חוץ משמרן קרתן, היה מעז לידות אבנים בבורחס, ולדבר בשבח הצנוורה?

כמו שמרן קרתני אמיתי ולא מזויף, אף סיגנונה של גב' יהודית אוריין בן-הרצל אינו מתקשט בנוצות לא לו, היא כותבת על הספרות הגדולה של ימינו, בסיגנון פשוט ועממי מאד, עם לוויית חן של שבעות לעקרת-הבית. לכותה יש לציין שהיא מעוניינת פחות בתופעות מקומיות, ומעדיפה הגיגים על מצבה של האנושות בימינו, כמובן מנקודת מבטה של עקרת-הבית היודעת שאף ספרות היא נושא לשיחה על מקלות מלוחים ופיסטיקים. אני חש כימעט גאוה מסותרת, בראותי את המקלות המלוחים מונפים על ראשם של לואיס בורחס וג'ון בארת, ומציע להם בכל הכנות לא לבוא לבקר אצלנו בלילות-שבת, כן, תגלית מרנינה, ממש משהו שיצא מהסאטירות של סוף המאה הקודמת. אבל אני שואל עצמי בנסיון לכנות: האם היא כזאת ביגלל עצם העובדה שהיא כותבת במוספים הספרותיים? התשובה אינה קלה, שכן יש לנו בשפע גם פרופסורים מכובדים, שאם גם אינם כותבים במוספים, אין זאת מפני שיש להם מה לומר. איני בטוח שאילו היו הפרופסורים — הם, לפחות, קוראים ספרות כי זה מיקצועם — תורמים למוספים, היה מה לקרוא, ואולי טוב שמול הגב' יהודית אוריין בן-הרצל עדיין הם נשאר חזוקת נעלמים, ורק בין דפי-הזכרונם של הרבועים המוטובסדים, שם יאירו באור יקרות מוצנע מעין הרבים, הללויה.

עמוס קיין

צאן ברזל

הצאן של האימפריה

יותר ויותר הופכת הטלוויזיה הישראלית מכשיר לרימום אפסים, והכנסתם אל תוך אומים לאומיים. אחת התוכניות הפעילות ביותר בנושא זה היא התוכנית כל המנגינות, שניתן לראות בה את נועם שריף שהיה בעבר הלא-רחוק מלחין מצליח, קונפונסיה לכל מיני מלחינים, לעתים הראויים לכינוי זה, ולרוב לא, שהוא משבח אותם, מרומם ומקדש את תרומתם למוסיקה המקורית.

האחרון בניבורי נועם שריף היה יאיר רוזנבלום, מלחין-חצר של להקות צבאיות במשך למעלה מעשר שנים, ואחד מאבות ההלחנה הישראלית האימפריאלית, אשר זיבלה תמלילים צבאיים בתקופה שבין מלחמת ששת הימים ליום-הכיפורים.

כך הציג נועם שריף שירים כמו, "יש לי חבר" כסאר היצירה המוסיקלית בארץ, תוך

ד"ר סטריינג'לוב

מדינת מטורפות, מאת פרופסור יחזקאל דרור
 הוצאת "מערכות", 166 עמודים,
 ראה-אור בשנת 1973 (דצמבר)

ספרים

באחת מקטעייהסיום בסרט דוקטור סטריינג'לוב ניצב אותו מדען מטורף, השואף לחסל את העולם, כשהוא רוטט, עצבני והיסטרי מול נשיא ארצות-הברית, ולמרות כל פגמיו הגופניים, יש לו הפיתרון לאופן שבו יש למיין את הניצולים מתוך עולמנו. פרופסור דרור קובע תבניות מדיניות-חברתיות לאותן מדינות-מטורפות, ודומה פנטזיס וטרור כבעייה בטחונית, בתוכנית הטלוויזיה עלי-זכותת הוכיחה עד למאוד את מישחקו המעולה של השחקן הבריטי פיטר סלרס בדוקטור סטריינג'לוב של הבמאי סטנלי קובריק.

הקריאה בסיפרו של פרופסור דרור מביאה לאסוציאציה מתמדת, כי המחבר מתחזה לדמות של דוקטור סטריינג'לוב ישראלי, ואכן הוא מטיף לחלוקה שיטתית של העולם על בסיס גזעני פוליטי, ורואה במדינות העולמיות-השלישי תתי-חברות נחותות שיש לחסלן. כי ישראל, משתלבת בהן: "כמיוחד קשה — בגלל כשלי-השיבה זה — לחזות את התנהגותה של מדינה, פשיש באותה התנהגות יסודית כרוחם של נגיד לאינטרסים ארכי-המזוח של אותה מדינה, כגון — כמיקרה קיצוני — נטייה לאיבוד-לדעת לאומי, אי, במיקרים פחות קיצוניים, נכונות לקורבנות רבים למען אידיאולוגיה, או תפיסה קיצונית של, יעוד השליחות לאומית".

דומה שהפרופסור הנכבד, המלמד באוניברסיטת ירושלים, מתלהב במהלך פיתוח-התינות שלו, ומציין כי תנועות דתיות כמו: "הצלבנים, הנוצרים, או המוסלמים לוחמי מלחמת הקודש" נושאות בקרבן את זרע המדינה-המטורפת, ואז הוא משליך במודע ובהכרה את ישראל למיסגרת המדינות המטורפות:

"התנועה הציונית ומדינת ישראל דומות יותר לאבות-טיפוס מסויימים של, מירמוף מאשר למדינה, נורמאלית. לא זו בלבד, אלא שאנו גאים על כך ורואים בעצם השוני ביננו לבין רוב מדינות המערב משהו הצדיקה למדינת ישראל ובשיו ליחודה של התנועה הציונית, עצם החזון של מדינה יהודית, הדררשה להגשמה עצמית, התמדת ערכים רעיוניים מעל ומעבר לרווחה מיידית, ובדלגות כשווימת, הכרחה כמסורת היהודית וכתפיסה האתה בחרתנו" — כל אלה מצביים את מדינת ישראל מבחינות אחרות בשורה אחת עם אבות-טיפוס אחרים של מדינות, מטורפות..."

כך ממשיך פרופסור דרור לפתח את הפילוסופיה-המדינית-צבאית של מדינות-על-סף-התום, תוך בורות והתעלמות ממרכיבי-הכלכלה, וכל מיני מרכיבים-טכניים. גם בור-ועם-הארץ היה מבחין באי-שלימות התמונה אותה מצייר פרופסור דרור בסיפרו, למשל, קובע כי סין היא מעצמה מדרגה-שניה, ומפור כל מיני חלומות מתוקים ותיאורטיים על הקמת, קומנדרו-של-מציאים-להורג" כמכשיר של הרתעה. כאשר קוראים: "ככל שהמדינה, המטורפת' מפותחת יותר, קשה לארגן מבחין מהפכיות פנימית". כנראה שבמסגרת הכשרתו המיקצועית, טרם הגיע פרופסור דרור ללימוד ההבדל בין, מהפיכה, להפיכה, ושהפיכה' ניתן להשתל מבחין, מהפיכה' לש.

המאלף בפרקי סיפרו של פרופסור דרור הוא הפרק השיעי, העוסק והמנתח את מגעה של ישראל עם המדינות המטורפות, ובמהלך הפרק מחבר הפרופסור תסריטים שונים, המבליטים את חלומותיו הנסבים בהפצצות-גרעיניות על מרכזי-אנוליה ישראלים. מתוך פרק זה ניתן להבין, שפרופסור דרור הוא, במידה רבה, אידיאולוג של מערכת-הביטחון, אשר מטרתו להכשיר את הקרקע האידיאולוגית לפיתוחה של אידיאולוגיה אחת, אשר תביא את ישראל לעמדה של מאון-אימה עם שכנותיה.

מאחר והספר ראה אור בדצמבר 1973, הרי שניתן לבחון כימעט את כל הנתות היסוד של פרופסור דרור בפרספקטיבה של מלחמת יום-הכיפורים ואחריה, כאשר מרביתם אינם עמידים במיבחן הזמן, וההיסטוריה הקצרה שחלפה מאז, יתכן וישנו סיבות מדיניות-חברתיות, שהביאו את הפרופסור דרור לפרסם עכשיו את סיפרו בטלוויזיה, שלוש שנים לאחר הופעתו, ויתכן גם שכדוקטור סטריינג'לוב ישראלי יש לו החלום הלקוח מתוך אחד מספריה-המדע הבדיוני, על המלחמה האחרונה